

Nefndasvið Alþingis
b.t. velferðarnefndar Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. maí 2017

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, nr. 10/2008, með síðari breytingum (jafnlaunavottun), 437. mál.

Hinn 28. apríl sendi velferðarnefnd Alþingis Félagi atvinnurekenda (FA) beiðni um umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, nr. 10/2008, með síðari breytingum (jafnlaunavottun) á þingskjali 570.

Félag atvinnurekenda hefur haft jákvæða afstöðu til jafnlaunavottunar á grundvelli jafnlaunastaðalsins, sem umrætt frumvarp byggist á og unnið að kynningu úrræðisins meðal félagsmanna sinna. Aðildarfyrirtæki FA, sem gengið hafa í gegnum vottunarferlið, telja sig hafa af því að mestu leyti góða reynslu. FA telur þó að ekki sé ástæða til þess að gera jafnlaunavottunina að lagaskyldu. Fyrir því eru a.m.k. þrjár ástæður.

I. Ekki er fullreynt með frumkvæði atvinnulífsins

Í fyrsta lagi er jafnlaunavottunin tiltölulega nýlegt úrræði fyrir fyrirtæki til að sýna fram á að þau uppfylli skilyrði jafnréttislaga um sömu laun fyrir sömu vinnu. Endanlegur jafnlaunastaðall var gefinn út í árslok 2012 og reglugerð um vottun á jafnlaunakerfum fyrirtækja og stofnana á grundvelli staðalsins var sett seint á árinu 2014. Áhugi á jafnlaunavottun hefur verið mikill og vaxandi í atvinnulífinu og allmörg fyrirtæki hafa nú þegar gengið í gegnum ferlið. Það er því einfaldlega ekki tímabært að slá því föstu að fyrirtækin í landinu hafi ekki sýnt nægilegt frumkvæði að því að eyða kynbundnum launamun og ríkisvaldið verði að grípa þar inn í. Að mati FA er ekki málefnalegt að bera stöðuna í þessu máli saman við þá stöðu sem var uppi varðandi kynjahlutföll í stjórnnum fyrirtækja, sem leiddu til setningar laga nr. 13/2010, eins og gert er í greinargerð frumvarpsins.

II. Kostnaður leggst þungt á smærri fyrirtæki

Í öðru lagi hefur að mati FA ekki farið fram fullnægjandi mat á þeim kostnaði sem fylgir jafnlaunavottun og ríkið hyggst gera að skyldu fyrir fyrirtæki með fleiri en 25 starfsmenn. Reynsla fyrirtækja, sem gengið hafa í gegnum vottunarferlið, er að sá kostnaður sem felst í vinnu stjórnenda við innleiðingu jafnlaunastaðalsins sé margföld sú upphæð sem þarf að greiða vottunarfyrirtæki fyrir vinnu þess. Í öllum tilvikum hleypur þessi kostnaður á milljónum króna. Fyrir smærri fyrirtæki, sem hafa á bilinu 25-100 starfsmenn, getur þessi kostnaður og vinna stjórnenda verið mjög íþyngjandi, enda eru mörg fyrirtæki af þessari stærð ekki einu sinni með sérstakan mannauðsstjóra.

Ljóst er að ferlið sem staðallinn byggist á, með starfslýsingum og nákvæmri skráningu starfa, gengur þvert á fyrirtækjamenningu margra smærri fyrirtækja í örum vexti. Kostnaðurinn og umstangið við að innleiða staðallinn getur orðið til þess að þau fyrirtæki hiki við að bæta við sig 25. starfsmanninum þegar komið er að þeim tímapunkti í vexti þeirra.

Því er slegið föstu í greinargerð frumvarpsins að sá ávinningur, sem frumvarpið muni hafa í för með sér, vegi þyngra en sjónarmið um íþyngjandi áhrif þess fyrir fyrirtæki. Að mati FA væri æskilegra að jafnlaunavottun næði útbreiðslu

með því að eigendur og stjórnendur fyrirtækja mætu það sjálfir svo að hún skilaði meiri ávinningi en kostnaði, en með því að ríkið skyldi þá til þess að taka hana upp.

III. Staðallinn er ekki tilbúinn

Í þriðja lagi er það mat fyrirtækja sem gengið hafa í gegnum vottunarferlið, að jafnlaunastaðallinn sé að mörgu leyti ekki tilbúinn og henti ekki að öllu leyti smærri fyrirtækjum á Íslandi. Mat á menntun og starfsreynslu má rýna betur með tilliti til ólíkra atvinnugreina og útfæra á einfaldari hátt til að tryggja réttan samanburð. Að mati FA hefði verið æskilegt að leggja meiri vinnu í að laga staðalinn að aðstæðum í íslenzku atvinnulífi áður en farið væri að huga að því að gera innleiðingu hans að lagaskyldu.

IV. Forsendur og flöskuhálsar

Að þessu sögðu leggur Félag atvinnurekenda áherzlu á að verði það niðurstaðan að gera jafnlaunavottun að lagaskyldu, verði samhliða skapaðar réttar forsendur til þess að slíkt gerist með sem minnst íþyngjandi hætti, ekki sízt fyrir minni og meðalstór fyrirtæki.

Félagið telur þannig jákvætt að í bráðabirgðaákvæði frumvarpsins sé gert ráð fyrir að minni fyrirtæki fái lengri tíma til að fá jafnlaunavottun en þau stærri. FA telur jafnframt að ákvæði frumvarpsins, um að aðilar vinnumarkaðarins geti samið sín á milli um að smærri fyrirtækjum standi til boða staðfesting hagsmunaaðila á að þau uppfylli skilyrði jafnlaunastaðalsins, sé til bóta, leiði það til þess að einfaldari leið sé þannig búin til fyrir þessi fyrirtæki.

FA telur mikilvægt, eins og áður sagði, að gerðar séu breytingar á jafnlaunastaðlinum til einföldunar, byggðar á reynslu þeirra fyrirtækja sem þegar hafa gengið í gegnum ferlið. T.d. mætti forvinna fjölda skjala og hafa til útfyllingar í stað þess að allir þyrftu að vinna skjölin frá grunni. Það mætti t.a.m. hafa verklagsreglur sem þarf að uppfylla sem útfyllanleg eyðublöð, hægt væri að útbúa mismunandi starfaviðmiðs-sniðmát eftir atvinnugreinum, flokkun starfa mætti setja í fellilista í ÍSTARF95 og margt fleira. Stjórnvöld gætu þannig boðið fram betri hjálpartæki fyrir minni fyrirtæki til að auðvelda þeim að uppfylla kröfur staðalsins.

Eins og fram kemur í greinargerð frumvarpsins er ráð fyrir því gert að vottunaraðilar, sem votta jafnlaunastaðalinn, hafi hlotið faggildingu hjá faggildingarsviði Einkaleyfastofu eða sambærilegum aðila á Evrópska efnahagssvæðinu. Í þessu sambandi verður ekki hjá því komizt að benda á það ófremdarástand sem ríkir í faggildingarmálum hér á landi. Faggildingarsvið Einkaleyfastofu hefur vegna mannafla- og þekkingarskorts enga burði til að uppfylla lögbundið hlutverk stofnunarinnar á sviði faggildingar. Vottunarfyrirtæki hafa neyðst til að sækja sér faggildingu til útlanda, með kostnaði sem ríður rekstri þeirra á slig. Afar brýnt er að bætt verði úr þessu, eigi jafnlaunavottun að verða að veruleika, annars mun faggildingin verða flöskuháls í ferlinu og skortur verða á vottunaraðilum sem eru til þess bærir að votta jafnlaunakerfi.

Lokaorð

Félag atvinnurekenda áskilur sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum við frumvarpið og er jafnframt reiðubúið að funda um málið.

Virðingarfyllst,
Félag atvinnurekenda

Ólafur Stephensen, framkvæmdastjóri FA